

Luonnos 9.10.2019

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 a §, jossa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen hoitettavaksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemiseen tarkoitettun valtionavustuksen maksamiseen, takaisinperintään ja valvontaan liittyvät tehtävät. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on varmistaa, että kyseiset tehtävät voidaan hoitaa kehittämis- ja hallintokeskuksessa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetussa laissa (246/2019) säädetään valtionavustuksen myöntämisestä alueen pilaantuneisuuden selvittämiseen ja pilaantuneen alueen puhdistamiseen. Lakiin sisältyy tukijärjestelmän erityispiirteet huomioon ottavaa erityissääntelyä, joka muodostaa kokonaisuuden yhdessä valtionavustuslain (688/2001) sääntelyn kanssa. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettu laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (kehittämis- ja hallintokeskus) ovat esittäneet, että pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia tulisi muuttaa niin, että sen mukaisen valtionavustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat tehtävät voidaan hoitaa kehittämis- ja hallintokeskuksessa. Kyseisistä tehtävistä ei säädetä erikseen pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetussa laissa.

[Täydennetään tiedot lausuntokierroksesta]

2 Nykytila ja sen arviointi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009) 3 a §:n 2 momentin mukaan kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoraan valtionavustuslain nojalla myöntämän valtionavustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset tehtävät. Kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi myös valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus voi hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen erityislainsäädännön nojalla myöntämien avustusten maksamista, niiden käytön valvontaa ja takaisinperintää sekä valtion korvauksia koskevia tehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan kehittämis- ja hallintokusten roolista pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemiseen tarkoitettujen valtionavustuksen maksamisesta, takaisinperinnästä ja valvonnasta tulisi säätää erityislainsäädännössä.

3 Tavoitteet

Lain tavoitteena on sisällyttää pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettuun lakiin säännökset kehittämis- ja hallintokusten tehtävistä valtionavustuksen maksamisessa, takaisinperinnässä ja valvonnassa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset ja säännöskohtaiset perustelut

Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi 10 a §, jossa säädetään valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset valtionavustuksen maksamista, takaisinperintää ja valvontaa koskevat tehtävät kehittämis- ja hallintokeskukselle. Ehdotuksella siirrettäisiin pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemiseen tarkoitettujen avustusten maksatustehtävät Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueelta kehittämis- ja hallintokeskukselle. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus hoitaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä. Valvontatehtäviä hoitaisi jatkossakin myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kehittämis- ja hallintokeskuksen ohella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuuluisi esimerkiksi valtionavustuspäätöksen valvonta, pääosa hankkeen aikaisesta valvonnasta sekä valvonta, johon vaaditaan pilaantuneiden alueiden puhdistamiseen liittyviin hankkeisiin tarvittavaa erityisasiantuntemusta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontatehtävän merkitys korostuisi esimerkiksi tilanteissa, joissa avustuspäätöksen tavoitteet eivät toteudu. Näissä tilanteissa myöskään hankkeen kustannukset eivät ole maksatuskelpoisia. Kehittämisen- ja hallintokeskuksen valvonta tapahtuisi pääasiassa maksatuksen yhteydessä jälkivalvontana. Se kohdistuisi maksatuspäätökseen sekä maksatukseen liittyviin teknisiin seikkoihin, esimerkiksi tositteiden asianmukaisuuteen.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain mukaan muiden kuin suoraan valtionavustuslain nojalla myönnettävien avustusten osalta kehittäminen- ja hallintokeskusten roolista säädetään erikseen. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemiseen myönnettävää valtionavustusta koskee oma erityissääöksensä, eikä kyseistä avustusta siten myönnetä suoraan valtionavustuslain nojalla. Kehittäminen- ja hallintokeskuksen tehtävistä kyseisen avustuksen maksamisessa, käytön valvonnassa ja takaisinperinnässä on tarpeen säätää erikseen.

Myös muussa erityislainsäädännössä on annettu vastaavan sisältöisiä säännöksiä kehittäminen- ja hallintokeskuksen tehtävistä. Esimerkiksi saariston kehityksen edistämiseksi annetussa laissa (494/1981) ja rakennusperinnön suojelemisesta annetussa laissa (498/2010) on omat säännöksensä kehittäminen- ja hallintokeskuksen roolista valtionavustuslain mukaisen avustuksen maksamisessa, takaisinperinnässä ja valvonnassa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä jatketaan valtionavustusten maksatusta koskevien tehtävien keskittämistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista kehittäminen- ja hallintokeskukseen. Esityksen taloudelliset ja viranomaisiin kohdistuvat vaikutukset olisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä kehittäminen- ja hallintokeskuksen muodostaman kirjanpitoyksikön sisäisiä ja hallintoa tehostavia. Ehdotuksella tehostetaan kehittäminen- ja hallintokeskuksen tuottavuutta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten voimavarojen kohdentamista. Kehittäminen- ja hallintokeskus huolehtii tässä laissa sille ehdotetuista tehtävistä osana sen tavanomaisia tehtäviä, ja se on valmistautunut avustuksen maksatukseen liittyviin tehtäviin.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Jos pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettuun lakiin ei tehdä ehdotettua muutosta, kehittäminen- ja hallintokeskuksen rooli avustuksen maksamisessa jää vaille asianmukaista lainsäädäntöpohjaa. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettua lakia valmisteltaessa tehtävien suunniteltiin tulevan kehittäminen- ja hallintokeskuksen hoidettavaksi, mikä käy ilmi hallituksen esityksestä HE 247/2018 vp. Ilman ehdotettua sääntelyä tehtävät jäisivät Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, joka toimii valtionapuviranomaisena pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisessa.

Mahdollinen toteuttamisvaihtoehto olisi myös ollut säätäminen asetuksella. Esimerkiksi valtioneuvoston asetuksessa yksityisistä teistä (21.12.2000/1267) säädetään, että kehittäminen- ja hallintokeskus maksaa valtionavustuksen. Pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetussa laissa ei kuitenkaan säädetä asiaa koskevia asetuksenantovaltuuksia. Lisäksi säännösten antaminen asetuksella voisi asiallisesti merkitä lain sisällön muuttamista.

6 Lausuntopalaute

[täydennetään: miten uudistukseen suhtauduttu ja miten palaute otettu huomioon tai miksi ei]

7 Voimaantulo

Laki pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Tästä johtuen myös tämä lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta. Jos voimaantulo samanaikaisesti ei ole mahdollista, lakiehdotus tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

LAKIEHDOTUS

Lakiehdotus

Laki

pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annettuun lakiin (246/2019) uusi
10 a § seuraavasti:

10 a §

Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa avustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat valtionavustuslain (688/2001) 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset tehtävät. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä päivänä kuuta 2019

Pääministeri

Ympäristöministeri